

PARTYCYPACJA
OBYWATELSKA
MŁODZIEŻY.

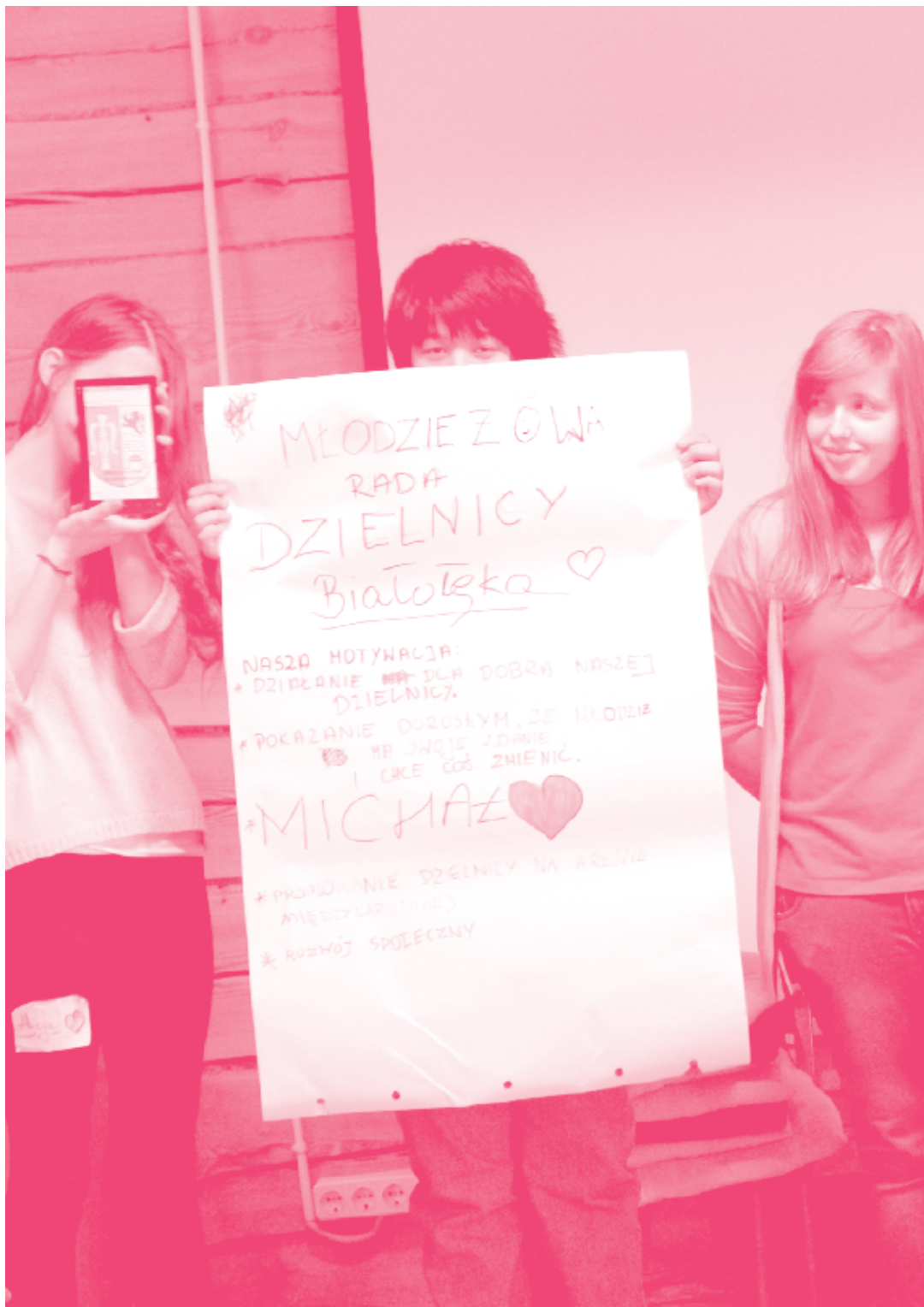
PRZYKŁAD
MŁODZIEŻOWYCH
RAD GMIN

„Aktywne uczestnictwo młodych w decyzjach i przedsięwzięciach na szczeblu lokalnym i regionalnym jest niezbędne, jeżeli chcemy budować społeczeństwa bardziej demokratyczne, bardziej solidarne i bardziej dostatnie. (...) Wspólnoty lokalne i regionalne, które są najbliższymi władzami dla młodzieży, odgrywają bardzo istotną rolę w lansowaniu ich uczestnictwa. Spełniając tę rolę mogą one czuwać nad tym, by młodzi byli nie tylko dobrze poinformowani o demokracji i przynależności państwowej, ale również umożliwić im konkretne w nich uczestnictwo. (...) By uczestnictwo to miało jakiś sens, niezbędne jest umożliwienie młodym od zaraz, działalności i wpływu na podejmowane decyzje, a nie dopiero w późniejszym okresie ich życia.”

Preambuła Europejskiej Karty Uczestnictwa Młodych Ludzi w Życiu Lokalnym i Regionalnym.

Jednym z najistotniejszych narzędzi zwiększania partycypacji obywatelskiej młodych ludzi na poziomie lokalnym są lub mogą być Młodzieżowe Rady Gmin. Systematyczne ich działanie przyczynia się bowiem do nabywania przez młodych członków społeczności lokalnej doświadczeń: namysłu nad problemami lokalnymi, głosowania, bycia reprezentowanym przez młodzieżowych radnych oraz współdecydowania o swojej społeczności.

Obecnie w Polsce działa ponad 200 Młodzieżowych Rad Gmin, składających się z aktywnych młodych ludzi. Jest to ogromny potencjał entuzjazmu oraz chęci podejmowania działań w sferze spraw publicznych, który, odpowiednio wykorzystany, może stanowić istotny element zwiększania udziału młodych ludzi w procesach decyzyjnych, a długofalowo – przyczynić się do zwiększenia uczestnictwa Polaków w życiu politycznym.

Celem tej publikacji jest zainspirowanie władz lokalnych, działaczy społecznych, nauczycieli do włączania młodych ludzi w procesy decyzyjne na poziomie lokalnym poprzez systematyczne działanie Młodzieżowych Rad Gmin w społecznościach.

Ponad 8-letnie doświadczenie Fundacji Civis Polonus w powoływaniu, animowaniu i wspieraniu Młodzieżowych Rad Gmin, Dzielnic i Miast pokazuje, że warto stworzyć młodym ludziom przestrzeń dla aktywności w sferze publicznej. Młodzi ludzie są zainteresowani sprawami lokalnymi i chcą na nie wpływać. Młodzieżowi radni to osoby pełne energii, troszczące się o teraźniejszość i przyszłość swojej wspólnoty, gotowi do brania odpowiedzialności za siebie i innych.

Mamy nadzieję, że zawarte w publikacji treści staną się zachętą do tworzenia w społecznościach przestrzeni dla dialogu władz lokalnych z młodzieżą oraz pomocą w powoływaniu i działalności Młodzieżowych Rad Gmin.

Zespół Fundacji Civis Polonus

2.

CO TO JEST MŁODZIEŻOWA RADA GMINY?

Młodzieżowa Rada Gminy to sposób na systematyczne działanie obywatelskie młodzieży w swojej społeczności. Działanie, które kształtuje kompetencje obywatelskie młodych ludzi, uczy ich jak podejmuje się ważne decyzje dla mieszkańców na poziomie lokalnym i pozwala współdecydować o sprawach ważnych dla młodzieży.

Najważniejszym celem istnienia Młodzieżowej Rady Gminy jest zwiększenie zainteresowania i zaangażowania młodych ludzi sprawami publicznymi na poziomie lokalnym.

Młodzieżowa Rada jest instytucją, która zapewnia młodzieży udział w procesie podejmowania decyzji dotyczących spraw związanych z młodzieżą na poziomie lokalnym. Dorośli radni, urzędnicy, często potrzebują możliwości konsultowania swoich pomysłów rozwiązań różnego rodzaju problemów z adresatami projektowanych działań. Ukonstytuowanie Młodzieżowej Rady pozwala na dialog między młodzieżą a przedstawicielami Rady Gminy, Wójtem (Burmistrzem), co przyczynia się do zwiększenia skuteczności podejmowanych rozwiązań.

DZIAŁANIE MŁODZIEŻOWEJ RADY GMINY PRZYCZYNIĄ JĄ SIĘ DO:

- zainteresowania młodzieży sferą polityki na poziomie lokalnym,
- kształtowania umiejętności podejmowania działań na rzecz swojej społeczności lokalnej,
- rozwijania dialogu pomiędzy przedstawicielami władz wykonawczych i stanowiących a młodzieżą,
- zwiększenia zrozumienia potrzeb i problemów młodzieży przez władze lokalne,
- zwiększenia skuteczności działań prowadzonych przez władze dzielnic na rzecz młodych ludzi, zapoznanie młodych ludzi z zasadami działania samorządu lokalnego.

3.

P O C O
P O W O Ł Y W A Ć
M Ł O D Z I E Ż O W ą
R A D Ę
G M I N Y ?

Propozycja powołania Młodzieżowych Rad Gmin wynika z założenia, że dobrze działające państwo, samorząd możliwe są jedynie wtedy, gdy obywatele są zainteresowani sprawami publicznymi.

Uważamy, że systematyczna troska o sprawy publiczne, interesowanie się nimi oraz konsultowanie działań władz są gwarantem tego, iż decyzje podejmowane przez urzędników zgodne będą z oczekiwaniami ich adresatów, a przez to polityka na poziomie lokalnym będzie miała niezbędną legitymizację.

Uważamy, że szczególnie ważne jest, by to właśnie młodzież włączyć do procesu konsultacji. Obecnie polityka kojarzy się Polakom zdecydowanie negatywnie, z korupcją, upartyjnieniem. Te skojarzenia odstręcają od udziału w życiu publicznym. Dlatego najpierw warto naszym zdaniem osłabiać stereotyp brudnej polityki. Chcemy to zrobić poprzez zainteresowanie młodych ludzi sprawami publicznymi – pokazać, że to sfera, na którą mają wpływ i dzięki której mogą realizować swoje plany oraz pomysły.

Działania edukacyjne kierowane do młodzieży, koncentrujące się na rozwijaniu umiejętności działań publicznych, wydają się niezbędne z dwóch głównych powodów. Można je traktować jako panaceum na rozczarowanie dorosłych: zgorzkniali rodzice i nauczyciele, przekonani, że polityka jest sferą niemoralną i nieskuteczną, odradzają dzieciom zainteresowanie tą sferą życia publicznego. Zanie-

chanie tego typu działań może prowadzić do wychowania kolejnego pokolenia biernych i narzekających obywateli.

Po drugie: projekty kierowane do młodzieży, rozwijające w nich postawę aktywnych obywateli, są konieczne, ponieważ system edukacji formalnej przekazuje jedynie wiedzę teoretyczną (zresztą skutecznie). Jednak, mimo posiadanej wiedzy o funkcjonowaniu państwa, młodzież polska charakteryzuje się wyjątkowo niską aktywnością. Priorytetem powinno być zatem zachęcanie i uczenie młodzieży działania oraz interesowania się sprawami publicznymi.

Naszym zdaniem, jednym ze sposobów zainteresowania młodzieży sprawami lokalnymi i systematycznego zaangażowania ich w życie swojej społeczności jest powołania a następnie działalność Młodzieżowej Rady Gminy.

Młodzieżowa Rada jest instytucją, która zapewnia młodzieży udział w procesie podejmowania decyzji dotyczących spraw związanych z młodzieżą na poziomie lokalnym. Dorośli radni, urzędnicy często potrzebują możliwości konsultowania swoich pomysłów, rozwiązań różnego rodzaju problemów z adresatami projektowanych działań. Ukonstytuowanie młodzieżowej Rady pozwala na dialog między młodzieżą a przedstawicielami Rady Gminy, Wójtem (Burmistrzem), urzędnikami, co przyczynia się do zwiększenia skuteczności podejmowanych rozwiązań.

4 . P O D S T A W A

P R A W N A

D Z I A Ł A N I A

M Ł O D Z I E Ż O W E J

R A D Y

G M I N Y

Tworzenie Młodzieżowych Rad Gmin jest uprawnieniem wynikającym z zapisów ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku. Zgodnie z artykułem 5b, „Rada gminy na wniosek zainteresowanych środowisk może wyrazić zgodę na utworzenie młodzieżowej rady gminy mającej charakter konsultacyjny”. Możliwość ta wpisana jest w działania podejmowane przez gminę na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród jej mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży.

Tak jak w przypadku Rad Gmin, podstawowym dokumentem regulującym działanie Młodzieżowych Rad jest statut. W ustawie o samorządzie gminnym czytamy: „Rada gminy, powołując młodzieżową radę gminy, nadaje jej statut określający tryb wyboru jej członków i zasady działania.” Dobrą praktyką jest tworzenie statutów Młodzieżowej Rady Gminy we współpracy z młodzieżą, tak by opisywały sposób działania Młodzieżowej Rady adekwatny do wieku i „stylu” jej członków i członkiń. Ważne jest by nie były to kopie statutów Rad Gmin, gdyż Młodzieżowe Rady pełnią zasadniczo różną rolę od ich dorosłych odpowiedników. Dorosłe rady pełnią przede wszystkim funkcję prawnodawczą, w formie przyjmowania uchwał. Młodzieżowi radni nie tworzą prawa lokalnego, a jedynie konsultują jego projekty. Ich sposób działania nie opiera się zatem na tworzeniu rozwiązań, ale formułowaniu opinii.

Warto zauważyć, że nadanie młodzieży pewnych uprawnień konsultacyjnych musi jednocześnie wiązać się z włączeniem do procedury przygotowywania uchwał, decyzji, programów, form przyjmowania opinii członków MRG. Ważne jest by urzędnicy oraz radni odpowiedzialni za przygotowanie decyzji lub uchwały dotyczących spraw młodzieży czuli na sobie obowiązek oraz umieli uzyskać opinię od Młodzieżowej Rady Gminy.

A R T .

5 B .

ART. 5 B.

---

§ 1.

Gmina podejmuje działania na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy, w tym zwłaszcza wśród młodzieży

§ 2.

Rada gminy na wniosek zainteresowanych środowisk może wyrazić zgodę na utworzenie młodzieżowej rady gminy mającej charakter konsultacyjny.

§ 3.

Rada gminy, powołując młodzieżową radę gminy, nadaje jej statut określający tryb wyboru jej członków i zasady działania

USTAWA z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (nowelizacja z dnia 11 kwietnia 2001 r.)

Partycypacja obywatelska młodzieży.

Przykład Młodzieżowych Rad Gmin.

×

5.

JAK ZORGANIZOWAĆ WYBORY MŁODZIEŻOWYCH RADNYCH?

Wybory członków Młodzieżowej Rady Gminy powinny być powszechne, tajne, bezpośrednie i równe. Jest to bardzo ważny element edukacyjny działania Młodzieżowych Rad, który przyzwyczajają młodych ludzi do uczestniczenia w głosowaniach oraz debatowanie o przyszłości społeczności lokalnej.

Organizacja wyborów młodzieżowych radnych jest kluczowym elementem jej ukonstytuowania i warunkiem sprawnego działania. Ważne jest by wybory te były przejrzyste – wiadomo było kto i na jakiej zasadzie może kandydować. Należy zapewnić, by wszyscy chętni mogli głosować. Warto traktować kampanię wyborczą jako okazję do dyskusji o społeczności lokalnej.

Rekomendujemy organizację wyborów do Młodzieżowej Rady Gminy na terenie szkół. W takiej sytuacji każda z nich staje się okręgiem wyborczym. Oczywiście, można zorganizować wybory poza szkołami. Jednak nasze doświadczenie przeprowadzania ponad trzydziestu wyborów do Młodzieżowych Rad, w tym poza szkołami, podpowiada nam, że organizacja wyborów na terenie szkoły jest, naszym zdaniem, łatwiejsza do przeprowadzenia. Pozwala włączyć nauczycieli do pomocy w ich organizowaniu, a szkoła staje się miejscem, w którym młodzież dyskutuje o sprawach swojej gminy m.in. poprzez organizację kampanii wyborczej.

MOŻEMY WYRÓŻNIĆ TRZY ETAPY ORGANIZACJI WYBORÓW DO MŁODZIEŻOWEJ RADY GMINY:

- 1.** Informowanie o wyborach
- 2.** Kampania wyborcza
- 3.** Wybory i ogłoszenie wyników

AD 1.

Informowanie o wyborach

Pierwszym działaniem przy organizacji wyborów jest ogłoszenie w szkołach, że wybory będą miały miejsce oraz zachęcenie uczniów do kandydowania na młodzieżowych radnych. Konieczne jest przekazanie wszystkim uczniom jasnej informacji o terminie i miejscu zgłaszania kandydatów, zadaniach, jakie zostaną postawione przed kandydatem oraz o korzyściach z bycia młodzieżowym radnym. Gdy zgłoszą się już kandydaci do Młodzieżowej Rady, ważnym jest upublicznienie ich tak, by pozostali uczniowie wiedzieli, na kogo mogą głosować

AD 2.

Kampania wyborcza

Następnym etapem jest kampania wyborcza w szkołach. Przed jej rozpoczęciem, warto zorganizować spotkanie z dorosłym radnym, podczas którego opowie on o sposobach prowadzenia kampanii.

Po tym krótkim szkoleniu kandydaci do Młodzieżowej Rady Gminy przygotowują się do kampanii wyborczej. Kampania trwa kilka dni (od 3 do 5 dni) – jest to wystarczający czas do zaprezentowania swoich programów wyborczych, a jednocześnie na tyle krótki, by utrzymać dynamikę organizacji wyborów. W tym czasie kandydaci na młodzieżowych radnych prowadzą spotkania wyborcze, wywieszają plakaty, rozdają ulotki informacyjne, rozmawiają ze swoim elektoratem.

AD 3.

Wybory i ogłoszenie wyników

Nad organizacją wyborów w szkołach czuwają Szkolne Komisje Wyborcze, składające się z uczniów. W głosowaniu w wyborach do Młodzieżowej Rady Gminy mogą wziąć udział wszyscy uczniowie szkoły, pod warunkiem posiadania legitymacji szkolnej. Wybory odbywają się jednego dnia. Uczniowie głosują na przerwach albo na lekcjach, w zależności od sposobu organizacji. Pod koniec dnia szkolne komisje wyborcze liczą głosy oraz sporządzają protokół z wyborów. Następnego dnia komisja wyborcza wywiesza w widocznym miejscu informację o liczbie głosów uzyskanych przez poszczególnych kandydatów oraz o tym, którzy z nich dostali się do Młodzieżowej Rady Gminy.

Więcej szczegółowych i praktycznych informacji na temat organizacji wyborów znajdą Państwo na portalu o Młodzieżowych Radach: www.mlodziejowarada.org.pl w zakładce 'wybory rady'.

6.

KONSULTACYJNA

ROLA

MŁODZIEŻOWEJ

RADY GMINY

Zgodnie z artykułem 5b, „Rada gminy na wniosek zainteresowanych środowisk może wyrazić zgodę na utworzenie młodzieżowej rady gminy mającej charakter konsultacyjny”
USTAWA z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (nowelizacja z dnia 11 kwietnia 2001 r.)

Z zapisów ustawowych wprost wynika konsultacyjna rola Młodzieżowej Rady Gminy. Młodzieżowa Rada jest zatem instytucją, która zapewnia młodzieży udział w procesie podejmowania decyzji na poziomie lokalnym. Ukonstytuowanie Młodzieżowej Rady pozwala na dialog między młodzieżą a przedstawicielami Rady Gminy, Wójtem (Burmistrzem), co przyczynia się do zwiększenia skuteczności rozwiązań podejmowanych przez władze lokalne.

Tymczasem w Polsce większość działań MRG koncentruje się wokół realizacji różnych projektów charytatywnych, rozrywkowych, wymian międzynarodowych. Natomiast działania konsultacyjne, które zgodnie z art. 5b ustawy o samorządzie gminnym są celem działalności MRG, są jedynie marginesem ich aktywności. Dlatego, by zapewnić efekt edukacyjny polegający na przygotowaniu młodych ludzi do włączenia się w procesy decyzyjne oraz angażowania się w sprawy publiczne warto podjąć wysiłki, które wzmocnią funkcję konsultacyjną Młodzieżowych Rad Gmin, tak by były one faktycznie przestrzenią uczestnictwa młodych ludzi w podejmowaniu decyzji na temat ich wspólnoty. Wzmocnienie funkcji konsultacyjnej zależy przede wszystkim od zrozumienia przez władze lokalne roli dialogu z młodzieżą, przekonania o skuteczności i celowości tego typu działań oraz gotowości do prowadzenia go.

CO MOŻE BYĆ PRZEDMIOTEM KONSULTACJI SPOŁECZNYCH Z MŁODZIEŻOWĄ RADĄ GMINY?

Oto przykłady decyzji, które warto poddać opiniowaniu młodzieży:

- konsultacje tworzonego, rocznego programu imprez kulturalnych
- konsultacje już stworzonego programu imprez artystycznych, w którym urzędnicy jedynie pytają o konkretne kwestie, np.: wykonawcę na koncercie w ramach festynu/ święta gminy, wybór kabaretu, itp.
- konsultacje dotyczące oferty konkretnych instytucji kultury na dany rok, np.: biblioteki gminnej, domu kultury
- aktualizacja/nowy regulamin korzystania z obiektu/obiektów sportowych gminy; konsultacje mogą dotyczyć m.in.: godzin otwarcia, zasad odpłatności, oferty danego obiektu, rodzaju opieki sprawowanej nad młodzieżą (trenerzy, animatorzy)
- aktualizacje dokumentów strategicznych J.S.T, np. Strategii Rozwoju Gminy

- zapisy gminnego programu profilaktyki, szczególnie dotyczące celów i zadań programu odnoszących się do młodzieży: organizowania zajęć pozalekcyjnych, treści zajęć edukacyjnych dotyczących zagrożeń, związanych z używkami
- koncepcja i/lub plan, forma imprez o charakterze ogólno-gminnym, np. Dożynek, Festynów, Święta Rodziny, itp.

Partycypacja obywatelska młodzieży.

Przykład Młodzieżowych Rad Gmin.

7.

DZIAŁANIE MŁODZIEŻOWEJ RADY GMINY

**NA PODSTAWIE
DOŚWIADCZEŃ FUNDACJI
W POWOŁYWANIU
I ANIMOWANIU PRACY
MŁODZIEŻOWYCH RAD
DZIELNIC I GMIN ORAZ
INFORMACJI ZEBRANYCH
O SPOSOBACH DZIAŁANIA
MŁODZIEŻOWYCH RAD
MOŻNA WYODRĘBNIĆ
4 GŁÓWNE FORMY
AKTYWNOŚCI
MŁODZIEŻOWYCH RAD:**

1. Młodzieżowa Rada Gminy konsultuje i opiniuje decyzje władz.
2. Młodzieżowa Rada Gminy dyskutuje o sprawach dotyczących młodych i gminy.
3. Młodzieżowa Rada Gminy realizuje projekty na rzecz społeczności.
4. Młodzieżowa Rada Gminy zapewnia widoczność swoich działań.

AD 1.

Młodzieżowa Rada Gminy konsultuje i opiniuje decyzje władz.

Skoro najważniejszym celem istnienia Młodzieżowej Rady Gminy jest zwiększenie zaangażowania młodych ludzi sprawami publicznymi na poziomie lokalnym oraz włączenie młodzieży w proces podejmowania decyzji na poziomie lokalnym to trzeba umożliwić młodym radnym wyrażanie swojego zdania na temat decyzji samorządów, których skutki dotyczą młodzieży.

Młodzieżowa Rada Gminy może konsultować i opiniować decyzje samorządu lub ich projekty w następujący sposób:

- regularnie spotykając się z przedstawicielami Rady Gminy i/lub Wójtem (Burmistrzem), urzędnikami, tak by młodzież miała szansę na bieżąco opiniować decyzje władz dotyczące młodzieży. Tego typu spotkania są doskonałym sposobem konsultowania planowanych działań urzędników, kierowanych do młodych ludzi. W trakcie tych spotkań następuje wymiana komunikatów: urzędnicy zasięgają opinii dotyczących planowanych decyzji, a młodzi zgłaszają pomysły i wskazują na problemy warte rozwiązania. Z naszego doświadczenia wiemy, że członkowie Młodzieżowych Rad zwykle są bardzo chętni do prowadzenia tego typu konsultacji.

- włączając młodych obywateli w proces podejmowania decyzji na etapie tworzenia projektu uchwały bądź decyzji. Taka forma wymaga spotkań z urzędnikami z konkretnych wydziałów, zajmujących się pracą nad projektem lub/i z radnymi. Aby takie konsultacje mogły zacząć systematycznie funkcjonować, urzędnicy i radni muszą nauczyć się, wyrobić w sobie nawyk konsultacji z młodzieżą – nawyk, którego kontrola i egzekwowanie należałyby do obowiązków dorosłej rady.

AD 2.

Młodzieżowa Rada Gminy dyskutuje o sprawach dotyczących młodzieży i gminy.

Członkowie Młodzieżowej Rady Gminy są zazwyczaj uczniami gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Ważnym jest by w czasie sprawowania swojego mandatu interesowali się sprawami miejsca, w którym mieszkają, dyskutowali o sprawach istotnych dla społeczności i włączali w debatę o gminie swoich rówieśników, niebezpośrednio zaangażowanych w działalność Młodzieżowej Rady. Jednym ze sposobów temu służących jest regularne (najlepiej raz na semestr) organizowanie w szkołach debat na tematy ważne dla młodych obywateli i społeczności gminy.

Dzięki taki debatom, w proces konsultowania lokalnej polityki na rzecz młodzieży, włączeni są właściwie wszyscy zainteresowani młodzi ludzie w społeczności.

PRZYKŁADOWY PLAN DEBATY:

A.

Wprowadzenie do dyskusji w formie prezentacji zawierającej opis obecnego stanu realizacji danej polityki: np.: liczba i trasy ścieżek rowerowych, charakterystyka imprez kulturalnych organizowanych bądź finansowanych przez Urząd Gminy.

B.

Wystąpienie przedstawiciela urzędu gminy będące odpowiedzią na tezy zawarte we wprowadzeniu do dyskusji.

C.

Dyskusja uczestników
– diagnoza stanu obecnego

D.

Dyskusja uczestników
– rekomendacje dla zmian

E.

Wystąpienie przedstawiciela urzędu komentujące propozycje działań, zmian, postulaty młodzieży

F.

Podsumowanie debaty, powtórzenie rekomendacji wypracowanych przez młodzież.

*Czytaj więcej o dobrej praktyce organizowania debat w części publikacji
„Dobre praktyki działania Młodzieżowych Rad Gmin”*

AD 3.

Młodzieżowa Rada Gminy realizuje projekty na rzecz społeczności

Młodzieżowi Radni, oprócz działań informacyjno - konsultacyjnych, realizują projekty skierowane do młodych w gminie. Pomysły na projekty wynikają z obserwacji dotyczących potrzeb młodzieży, ale również ich pomysłów na rozwój gminy oraz wykorzystanie istniejących szans i zasobów społeczności. Młodzieżowi radni samodzielnie wybierają tematy projektów, a następnie we współpracy z dorosłymi (urzędnikami, radnymi czy nauczycielami) organizują przedsięwzięcia. Dzięki temu uczą się podejmowania działań na rzecz społeczności lokalnej.

W okresie od listopada 2008 do kwietnia 2009 roku Młodzieżowa Rada Miasta Starogard Gdański zorganizowała zbiórkę pieniędzy dla chorego mieszkańca miasta, a także nakłoniła władze miasta do aktywnego włączenia się w międzynarodową akcję ekologiczną „Godzina dla Ziemi”. Przedstawiciele grupy inicjatywnej Młodzieżowej Rady uczestniczyli też w spotkaniach grup focusowych na temat opracowania nowej strategii promocji miasta, prowadzonych przez Wydział Promocji i Współpracy Zagranicznej Urzędu Miasta w Starogardzie Gdańskim.

AD 4.

Młodzieżowa Rada Gminy zapewnia widoczność swoich działań.

Niezwykle ważnym w działalności Młodzieżowej Rady jest zapewnienie widoczności jej działań w społeczności gminnej i szkolnej. Istotną rolę w dbaniu o nią odgrywają trzy podstawowe instytucje: szkoła, Urząd Gminy i, oczywiście, sama Młodzieżowa Rada. Dbalność ta sprowadza się do budowania dobrego wizerunku Młodzieżowej Rady oraz informowania o jej działalności ogółowi mieszkańców.

Częstą formą promocji działalności Młodzieżowej Rady jest zamieszczanie jej podstrony na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Gminy. To właśnie na niej, w wielu przypadkach, umieszczane są oficjalne sprawozdania z działalności Młodzieżowych Rad.

Natomiast do działań, które podejmują sami młodzieżowi radni w celu informowania społeczności lokalnej o swoich dokonaniach można z pewnością zaliczyć plakaty, ulotki, biuletyny informacyjne skierowane do ogółu mieszkańców, jak również angażowanie lokalnej telewizji i prasy do promocji działań młodych. Młodzieżowi radni chętnie organizują różnego typu imprezy, które ich zdaniem należą do jednych z najskuteczniejszych form dotarcia do lokalnej społeczności. Warto podkreślić, iż zapraszają oni osoby spoza Rady do przedstawiania pomysłów takich imprez oraz ich organizacji. Za najskuteczniejszą formę dotarcia z jakąkolwiek informacją do młodych uznają tzw. pocztę pantoflową, jak również różnego rodzaju fora i społeczności internetowe, takie jak na przykład Facebook.

Co ważne, działania Młodzieżowej Rady Gminy kierowane są głównie do młodzieży, stąd bardzo ważne jest, by dysponowała ona narzędziami komunikacji z młodymi obywatelami w gminie. Dlatego Młodzieżowa Rada powinna prowadzić swoją stronę internetową.

Widoczność warto zapewnić również w szkole. Młodzieżowi radni czynią to poprzez organizację dyżurów oraz zamieszczanie informacji na tablicach.

8.

JAK WSPIERAĆ I PRACOWAĆ Z MŁODZIEŻOWYMI RADNYMI?

Młodzieżowe Rady składają się najczęściej z młodzieży w wieku 13-19 lat. Wynika to z ordynacji wyborczych, w których głównymi reprezentantami młodzieży są uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Granice wieku młodzieżowych radnych są różne, ale metody pracy zbliżone.

Kluczowym elementem pracy z grupą młodzieżową jest jej integracja. Polegać ona powinna na gruntownym poznaniu się wszystkich członków Młodzieżowej Rady, ponieważ tylko Młodzieżowe Rady, w których młodzi się znają i dobrze ze sobą czują są w stanie efektywnie sprawować swoją rolę.

Dobra integracja grupy młodych na początku działalności Młodzieżowej Rady poprawia komunikację między nimi, zapobiega anonimowości, a co najważniejsze, zwiększa efektywność pracy. Jeśli doprowadzimy do sytuacji, gdzie młodzież nie będzie czuła się zespołem, może to skutkować wykluczeniem pewnych osób z grupy zaangażowanej, rezygnację z mandatu radnego lub po prostu dyskomfortem w czasie przebywania na sesjach oraz spotkaniach roboczych. Integracja grupy powinna zachęcać do rozmowy, poznawania siebie nawzajem, swoich zainteresowań, umiejętności, aby w późniejszej pracy ukazać zasoby i potencjał grupy.

Do integracji możemy wykorzystać wiele materiałów, gier i zabaw dostępnych na stronach www.mlodziej.org.pl czy www.salto-youth.net. Program „Młodzież w działaniu” oferuje

również szkolenia i spotkania, które pomagają dorosłym pracować z młodzieżą.

Po integracji czas na realizację celów statutowych Młodzieżowej Rady. Na samym początku warto usystematyzować swoją wiedzę i wiedzę całej grupy na temat szeroko rozumianej tematyki samorządowej oraz spróbować stworzyć plan działania na najbliższą kadencję. Warto stworzyć analizę SWOT miasta/gminy/dzielnicy, zapytać społeczność uczniowską o problemy, przeanalizować pomysły młodzieżowych radnych. Analiza SWOT jest prostym narzędziem, pokazującym m.in. słabe i mocne strony danego obszaru, które dobrze wpisuje się w pracę z grupą młodzieży. Należy pamiętać o przygotowaniu młodzieżowych radnych do tworzenia wszelkich analiz środowiska lokalnego tak, aby młodzież miała czas na przemyślenie swoich potrzeb i problemów. Jeśli wrócimy do poznawania opinii młodzieży spoza grona Młodzieżowej Rady to najczęstszą metodą są ankiety, ale ich przeprowadzenie i analiza zabierają dużo czasu i energii. Lepiej zapytać o zdanie młodzież bezpośrednio, np. organizując debatę. Z poznanych problemów i możliwych rozwiązań warto jest stworzyć plan, który będzie mocnym oparciem w pracy Młodzieżowej Rady i zapobiegnie chaotycznemu poszukiwaniu pomysłów do realizacji. Wszystkie te elementy można zrealizować, organizując kilkudniowe szkolenie, gdzie zaczynając od integracji, poprzez wprowadzenie do tematyki samorządu, doprowadza się do stworzenia planu działań Młodzieżowej Rady.

Praca z grupami młodzieżowymi powinna opierać się w dużym stopniu na wykorzystaniu metod i efektów działania edukacji pozaformalnej. Warto zaznaczyć, iż Młodzieżowa Rada jest grupą doradczą, działającą poza edukacją formalną z nastawieniem na profil społeczno-obywatelski.

Osoby, które zgłoszą się do wyborów będą reprezentowały często środowiska aktywne społecznie w różnych dziedzinach. Planując pracę z młodzieżą i biorąc pod uwagę powyższe, trzeba rzetelnie i kreatywnie zbudować program spotkań Młodzieżowej Rady. Czy spotkania mają być kopią sesji dorosłej rady, czy mają mieć charakter mniej oficjalny? Reprezentatywność wskazuje na priorytet pierwszy, czyli kopiowanie postaw dorosłych, ale efektywność i zaangażowanie młodzieżowych radnych często zwiększają się przy wykorzystywaniu form mniej formalnych i bardziej atrakcyjnych dla młodych.

Podstawowym narzędziem osoby, która pracuje z młodzieżą są kolorowe markery oraz duże kartki papieru. Natomiast podstawowymi metodami pracy: dyskusja, analizowanie i praca w grupach. Oprócz spotkań formalnych i mniej formalnych nie należy zapominać o wykorzystywaniu nowych technologii komunikacyjnych np. Facebook, forum internetowe. Praca w takiej formie przyspiesza komunikację i realizację zadań, staje się miejscem gdzie gromadzone są wszystkie informacje związane z działalnością grupy. Pomagają również w szybkiej reakcji na nagłe wydarzenia w gminie itp.

Praca z młodzieżą powinna być przyjemnością dla animatora, jak i dla samej młodzieży. Nie sugeruje się tutaj zasady wiecznego optymizmu. W pracy grupy powinno przestrzegać się jednej podstawowej zasady: szczerości. Dotyczy to wszystkich aktorów uczestniczących w działaniu Młodzieżowej Rady. Warto szczerze dzielić się swoimi opiniami, refleksjami, czasami również np. osobistymi sukcesami.

Trudno jest udzielić jednoznacznej odpowiedzi na pytanie o to jak pracować z młodzieżą, a w szczególności z Młodzieżowymi Radami. Zachodzące przemiany, struktura środowiska lokalnego, zaangażowanie społeczne oraz otwartość samorządu to czynniki, które bezpośrednio wpływać będą na jakość i zaangażowanie całej grupy młodzieżowej. Jednak trzeba pamiętać o wypracowaniu pewnych mechanizmów, które będą pozytywnie wpływały na zaangażowanie młodzieży w wypełnianie funkcji konsultacyjno-doradczej.

9.

ROLA ANIMATORA W PRACY MŁODZIEŻOWEJ RADY GMINY

Działania Młodzieżowej Rady będą skuteczne, gdy młodzież otrzyma odpowiednie i systematyczne wsparcie ze strony DOROSŁEGO: animatora, opiekuna, nauczyciela czy urzędnika. Jego rolą powinno być animowanie, wspieranie i inspirowanie pracy grupy młodzieżowych radnych.

Doświadczenie realizacji projektów skierowanych do młodzieży, a w szczególności Młodzieżowych Rad, jasno pokazuje, że do efektywnej pracy młodzież potrzebuje wspierających i uczących dorosłych. Często funkcję tę określa się mianem opiekuna lub animatora działań młodzieży, ale w życiu grupy młodzieżowej funkcje opiekuna i animatora różnią się znacząco. Opieka oznacza bardziej dbanie o dobro grupy czy przedmiotu jakim się opiekujemy, zaś animowanie to inicjowanie i pobudzanie działań, zatem animator to osoba, której zadaniem jest dbanie nie tylko o dobro grupy, ale również o utrzymanie jej kreatywności, inicjatywności oraz zaangażowania w procesy grupowe na jak najwyższym poziomie.

Odnosząc się do roli animatora Młodzieżowej Rady, trzeba mocno podkreślić jego znaczenie i rolę w realizacji celów i zadań stawianych przed Młodzieżowymi Radami. Wynika to ze specyfiki pracy z młodzieżą, która często pewne pomysły, projekty, zadania wypełnia spontanicznie, pod wpływem emocji. Młodzi ludzie żyjąc w natłoku zajęć szkolnych i dodatkowych, nie są w stanie pracować w godzinach „urzędowych”, często wypełniają swój plan zadań według swojego „rytmu”.

Rola animatora Młodzieżowej Rady obciążona jest wieloma obowiązkami. Dyspozycyjność jest jedną ze złotych zasad, której towarzyszyć powinna chęć ciągłego rozwijania różnych umiejętności, swoich i członków i członkiń Młodzieżowej Rady. Pracując z młodzieżowymi radnymi, warto zainteresować się metodami pracy warsztatowej, która pobudza kreatywność i daje większą przestrzeń i swobodę do wypowiedzania swoich myśli, szczególnie młodzieży przyzwyczajonej do szkolnego trybu pracy.

Praca animatora i jego późniejsza rola w życiu Młodzieżowej Rady rozpoczyna się już na pierwszym spotkaniu, gdzie najważniejszym elementem jest integracja grupy młodzieżowej oraz animatora. Naszym zdaniem dobrym sposobem na integrację i wprowadzenie młodzieży w zasady, zadania i ideę Młodzieżowej Rady jest zorganizowanie kilkudniowego szkolenia wprowadzającego w tematy związane z Młodzieżową Radą, samorządem lokalnym, analizą lokalnego środowiska.

W początkowej fazie animowania Młodzieżowej Rady animator ma zadanie skonsultować sposób pracy oraz wstępny harmonogram pracy ze wszystkimi podmiotami związanymi z aktywnością Młodzieżowej Rady. Należą do nich przedstawiciele władz samorządowych, urzędnicy, przedstawiciele jednostek organizacyjnych, rodzice oraz sami młodzieżowi radni. Najważniejsze w tym procesie jest określenie ram współpracy, trybu działania, uzupełnienie o treści nie-

zapisane w statucie. Relacje te są niezwykle ważne w dalszej pracy Młodzieżowej Rady.

Oprócz roli organizacyjnej trzeba zaznaczyć funkcję mentorską. Młodzi radni potrzebują inspiracji, chcą się rozwijać. Oczekują wskazówek, co poszło zgodnie z planem, a co warto dopracować z perspektywy całości grupy i każdego indywidualnie. Animator powinien zwracać uwagę na indywidualne cechy każdego z członków i członkiń Młodzieżowej Rady i, w razie możliwości, rozwijać postawy liderские, społeczne i obywatelskie.

Priorytetem każdego animatora jest utrzymanie stałego kontaktu między młodzieżą a władzami miasta/gminy/dzielnicy. Polegać on może na np. koordynowaniu spotkań młodzieży z Wójtem (Burmistrzem) czy Radą Miasta/Gminy/Dzielnicy, informowanie radnych Rady Miasta/Gminy/Dzielnicy o działaniach podejmowanych przez Młodzieżową Radę oraz dbanie o cykliczność wymiany informacji pomiędzy Młodzieżową Radą a Radą/Gminą/Dzielnicy, Wójtem (Burmistrzem) oraz odpowiednimi wydziałami Urzędu Gminy/Miasta/Dzielnicy.

Animator i Młodzieżowa Rada to elementy, które tworząc zgraną całość, odnoszą sukcesy na polu konsultacji, rozwoju społeczeństwa lokalnego, zmiany otaczającego świata na przyjazny młodzieży.

Takim partnerstwem należy się chwalić nie tylko na wyjazdach (np. wymiany młodzieżowe, szkolenia, zjazdy Młodzieżowych Rad), ale również lokalnie. Animator, ze względu na niekadencyjność swojej pracy, staje się łącznikiem pomiędzy lokalnymi władzami a Młodzieżową Radą.

Decydując się na przyjęcie stanowiska animatora, trzeba być świadomym swojej funkcji oraz odpowiedzialności jaką na siebie przyjmujemy. Opisany zakres obowiązków i zadań animatora jest niewielką częścią wzorowej pracy osoby dorosłej z Młodzieżową Radą. Trzeba zdawać sobie sprawę z wielu pozytywnych i negatywnych elementów pracy jaką jest animowanie grupy młodzieżowej, ze szczególnym uwzględnieniem własnej motywacji i poziomu zaangażowania. Niemniej, warto wierzyć w młodzież, pomagać jej zdobywać nowe kwalifikacje i doświadczenie, tym samym stając się osobą, która może mieć ogromny wpływ na rozwój zaangażowanych młodych osób w gminie, a pośrednio – całą społeczność.

10.

DOBRE

PRAKTYKI

DZIAŁANIA

MŁODZIEŻOWYCH

RAD GMIN

Młodzieżowa Rada Gminy to sposób na systematyczne działanie obywatelskie młodzieży w swojej społeczności – takie zdanie stanowi motto naszego portalu www.młodzieżowarada.org.pl

W naszej publikacji znaleźć można wiele informacji i wiedzy teoretycznej na temat działalności Młodzieżowych Rad Gmin. Poniżej, chcielibyśmy krótko przybliżyć przykłady konkretnych działań podejmowanych przez Młodzieżowe Rady w Polsce. Inicjatywy podjęte w Starogardzie Gdańskim i dzielnicy Białołęka w Warszawie oraz Kościerzynie zostały wybrane nieprzypadkowo. Doskonale pokazują, w jaki sposób rada może spełniać funkcję konsultacyjną i być głosem młodych ludzi w lokalnej społeczności.

SPRAWA SKATEPARKU W STAROGARDZIE GDAŃSKIM

Działania Młodzieżowej Rady powinny opierać się na dokładnej analizie zasobów i potrzeb lokalnej społeczności. Po dokonaniu analizy rolą młodych radnych jest dialog z władzami: przedstawienie zebranych danych i aktywne działania na rzecz realizacji zebranych pomysłów. Poniższy przykład pokazuje, w jaki sposób Młodzieżowa Rada może być pośrednikiem pomiędzy młodzieżą a dorosłymi.

Do Młodzieżowej Rady Miasta Starogard Gdański zaczęły dochodzić liczne głosy o aktywności środowisk tzw. skaterów i bikerów, czyli ludzi jeżdżących i wykonujących triki na rowerze, deskorolkach i rolkach. Zgłaszali oni do młodych radnych potrzebę powstania skateparku, w którym mogliby bezpiecznie jeździć. Do tej pory ćwiczyli na niebezpiecznych przeszkodach własnej roboty, czy np. przy centrach handlowych. Kiedy miasto otrzymało 30 tysięcy złotych za zwycięstwo w konkursie organizowanym przez prywatną firmę, pojawiła się szansa na realizację inwestycji. Po serii rozmów, często bardzo nieformalnych, udało się zebrać grupę ponad 25 młodych ludzi zainteresowanych tematem, którzy chcieli aktywnie włączyć się w proces dialogu z władzami miasta.

Przez kilka miesięcy trwała współpraca młodych sportowców z młodymi radnymi: odbyła się seria spotkań, przedstawianie postulatów i tworzenie stanowisk. Tematem udało się zainteresować także lokalne media, które na bieżąco informowały o rozwoju sprawy.

Ostatecznie doprowadzono do otwartej debaty na temat budowy skateparku, w której udział wzięli młodzi ludzie, a także wiceprezydent Henryk Wojciechowski, przewodniczący komisji sportu Rady Miasta Marek Jankowski oraz dyrektor Ośrodka Sportu i Rekreacji Jarosław Sarzała. W czasie debaty udało się uniknąć tradycyjnej formy dyskusji, gdzie przy jednym stole siedzą dorośli, a przy drugiej młodzież. Uczestnicy debatowali w kole

i bardzo szybko okazało się, że temat sportów ekstremalnych jest interesujący nie tylko dla młodzieży. Przedstawiciele władz byli nastawieni bardzo przychylnie, a młodzi ludzie potrafili jasno wyrazić swoje potrzeby i dobrze je uargumentować. Dyskutowano m.in. w temacie lokalizacji i zabezpieczenia obiektu oraz sposobów jego eksploatacji. Porozumienie udało się osiągnąć stosunkowo szybko i ostatecznie na budowę obiektu przeznaczono 90 tysięcy złotych. Młodzież została również włączona w pracę nad projektowaniem skateparku, który powstał kilka miesięcy później. Ten przykład pokazuje, w jaki sposób młodzież może być partnerem w dyskusji z władzami i odgrywać ważną rolę w procesie decyzyjnym.

DEBATA ZORGANIZOWANA PRZEZ MŁODZIEŻOWĄ RADĘ DZIELNICY BIAŁOŁĘKA

Jednym z przedsięwzięć kadencji 2011/2012 Młodzieżowej Rady Dzielnicy Białołęka m.st. Warszawy było zorganizowanie profesjonalnej debaty dorosłych ekspertów i decydentów ze środowiskiem młodzieżowym, dotyczącej dwóch tematów: komunikacji i transportu miejskiego oraz spędzania wolnego czasu na Białołęce. W budowaniu młodzieżowej wizji rozwoju Białołęki, grupy dyskusyjne współpracowały z ekspertami: Piotrem Smoczyńskim (Zastępca Burmistrza Dzielnicy Białołęka), Dobiesławem Kadolfem (Zarząd Transportu Miejskiego), Waldemarem Roszakiem (Stowa-

rzyszenie Integracji Stołecznej Komunikacji) Bernardetą Włoch-Nagórny (Rzecznik Urzędu Dzielnicy Białołęka), Małgorzatą Kozieł (Naczelnik Wydziału Kultury Dzielnicy Białołęka), Anną Barańską-Wróblewską (Dyrektor Białołęckiego Ośrodka Kultury) oraz Tomaszem Mitrowskim (Białołęcki Ośrodek Kultury).

Zanim doszło do spotkania młodzieży z dorosłymi ekspertami, młodzieżowi radni dużo czasu spędzili na przygotowaniach wszystkich uczestników debaty. Stworzyli analizę SWOT swojej dzielnicy, wybrali uczniów ze swoich szkół, którzy przygotowywali się do spotkania indywidualnie oraz w grupach tematycznych oraz zaprosili ekspertów odpowiednio do dwóch różnych tematów. Przygotowanie debaty trwało ponad miesiąc.

Młodzież w czasie debaty zaprezentowała kilka dręczących problemów oraz rozwiązań, które odnosiły się głównie do bieżących zmian np. pomysłu budowy metra w stronę Białołęki, organizacji ruchu po otwarciu Mostu Północnego, perspektywy rozbudowy linii tramwajowej w stronę Nowodworów. Uczestnicy debaty wyraźnie zasygnalizowali dość mocno brak możliwości rozwoju kulturalnego na terenie 'Zielonej Białołęki', brak kawiarni lub miejsc przeznaczonych do spotkań młodzieżowych, brak przychylności dorosłych do projektów młodzieży oraz ich niskie zaangażowanie w motywowanie uczniów do działania

Celem debaty było zwiększenie zainteresowania młodzieży problemami komunika-

cyjnymi oraz spędzania wolnego czasu na Białołęce. Na koniec debaty zebrane pomysły i wizje młodych mieszkańców Białołęki zostały przekazane do Rady Dzielnicy.

ZESPÓŁ DS. MŁODZIEŻOWEJ RADY MIASTA W KOŚCIERZYNIE

W 2011 roku powołano Młodzieżową Radę Miasta Kościerzyna, nad powstaniem której czuwał Zespół ds. Młodzieżowej Rady. Zespół ten określił główne ramy przyszłej aktywności i kształtu Młodzieżowej Rady. W praktyce okazał się on świetnym rozwiązaniem na etapie tworzenia oraz późniejszego realnego działania Młodzieżowej Rady.

Celem działania zespołu jest integrowanie środowisk i osób związanych z Młodzieżową Radą, wspólny namysł nad tym, czym powinna być ona w lokalnej społeczności oraz przekonywanie innych do zasadności jej aktywności.

Spotkania członków zespołu są przeznaczone dla wszystkich zainteresowanych powstaniem oraz późniejszą pracą młodzieżowej grupy doradczej. Zespół ma za zadanie określić wszystkie najistotniejsze kwestie statutowe, stworzyć ordynację wyborczą i przeprowadzić wybory w sposób prawdziwie demokratyczny.

Następnie Zespół ds. Młodzieżowej Rady staje się przestrzenią do dyskusji, refleksji względem młodzieży i Młodzieżowej Rady. Na przykładzie Kościerzyny można sądzić, że taki zespół likwiduje problemy w komunikacji pomiędzy wszystkimi jego członkami: urzędnikami a młodzieżą, dyrekcją szkoły a młodzieżowym radnym, animatorem a władzami samorządowymi oraz pomaga stworzyć komfortową atmosferę dla aktywnej młodzieży na forum miejskim.

W czasie spotkań Zespołu ds. Młodzieżowej Rady, które często odbywają się raz na kwartał, można planować aktywności związane z podstawową działalnością Młodzieżowej Rady tj. konsultacjami. Oczywiście jest, że każdy może wziąć udział w konsultacjach, jednak młodzież spotyka się z taką formą po raz pierwszy, dlatego w ramach zespołu warto zorganizować proces edukacyjny. Biorąc za przykład budowę ośrodka sportu, który jest w planach rozwoju Kościerzyny, trudno jest konsultować obiekt na podstawie jego planów, więc zadaniem zespołu jest określenie priorytetów dla projektu ośrodka w stosunku do młodzieży oraz formy przeprowadzenia konsultacji.

Zespół ds. Młodzieżowej Rady można porównać do rady programowej fundacji, która bezpośrednio nie włącza się w działalność, ale może pomóc w wielu sferach działalności fundacji.

Trzeba pamiętać, że Zespół ds. Młodzieżowej Rady jest organem pomocniczym.

Członkowie zespołu nie mogą narzucać młodzieży kierunków działania, tematyki projektów, sterowania, a jego praca powinna być wyważona i niezbyt ingerująca w działalność młodzieży.

To genialne rozwiązanie pozwala prawidłowo i bardzo efektywnie korzystać ze współpracy dorosłych decydentów i młodzieży, która pozytywnie i realnie wpływa na podejmowanie decyzji względem środowisk młodzieżowych odpowiadając na potrzeby znacznej grupy społecznej.

11.

HISTORIA

MŁODZIEŻOWYCH

SAMORZĄDÓW

LOKALNYCH

W POLSCE

Młodzieżowe samorządy lokalne w naszym kraju to organizacje ze sporym stażem, działające na przestrzeni lat w kilkuset gminach i miastach Polski. Początki Młodzieżowych Rad Gmin/Miast i Powiatów sięgają wczesnych lat 90 tych, kiedy to po transformacji zaczął kształtować się system administracji samorządowej. Pierwsza Rada w Polsce powstała we wrześniu 1990 roku w Częstochowie. Jednym z pomysłodawców Rady był ówczesny prezydent Częstochowy Tadeusz Wrona, który zainspirował się przykładem francuskich rad młodzieży.

W pierwszej Radzie w Polsce istniał podział na komisje, m.in.: sportu, kultury, czy komisję charytatywną, a kadencja trwała jeden rok. Jednym z najważniejszych działań MRM Częstochowa było organizowanie miejskiej nocy sylwestrowej. Jak wspomina Tadeusz Wrona w wywiadzie dla Fundacji Civis Polonus: „Byłem przekonany, że nowy samorząd musi tworzyć młodzież i to nie w sposób fasadowy, jedynie wybierając dorosłych radnych. Musi mieć możliwość wypowiedzenia się i wskazania, co jest dla niej najważniejsze. Uważaliśmy, że młodzież nie powinna zajmować się jedynie tzw. sprawami młodzieżowymi. Młodzi ludzie mają prawo, jako bystrzy obserwatorzy, osoby wrażliwe i niekonformistyczne – mówić o wszystkich i posiadać znaczący głos w dyskusji o ważnych sprawach w mieście.”

Dalszy rozwój Młodzieżowych Rad w Polsce związany jest m.in. z działalnością odtworzonego w styczniu 1991 roku Związku Miast

Polskich¹, który stał się znakomitą areną do promocji idei młodzieżowych samorządów lokalnych i tworzenia ich w kolejnych polskich miastach. Wielu przedstawicieli władz samorządowych zrozumiało, że istnienie Młodzieżowej Rady jest ważne i potrzebne nie tylko dla młodych ludzi, ale i całej społeczności lokalnej. We wrześniu 1996 r. z inicjatywy siedleckiej Młodzieżowej Rady Miejskiej odbył się I Ogólnopolski Zjazd Młodzieżowych Rad Miejskich. Kolejny zjazd odbył się kilka miesięcy później w Koszalinie, a jednym z jego rezultatów była decyzja o powołaniu Ogólnopolskiej Federacji Młodzieżowych Rad Miejskich (oficjalna data utworzenia: 18 grudnia 1998 roku).² Według szacunków Tadeusza Wrony, po 10 latach od powołania pierwszej Młodzieżowej Rady w Polsce istniało ponad 70 takich organizacji.

Kolejną ważną datą w procesie rozwoju Młodzieżowych Rad w Polsce jest rok 2001, kiedy to Parlament znowelizował ustawę o samorządzie gminnym. Znalazł się w niej artykuł 5b, który stał się jednoznaczny podstawą prawną, dzięki której Rada Gminy, na wniosek zainteresowanych środowisk, może powołać Młodzieżową Radę o charakterze konsultacyjnym. Autorem tego zapisu był profesor Michał Kulesza, specjalista od prawa samorządowego. Tak wspomina przyczyny zapisania funkcji konsultacyjnej do ustawy, jeden z pomysłodawców wprowadzenia artykułu 5b, Tadeusz Wrona: *Młodzi ludzie mają prawo wypowiadać się o każdej sprawie w swoim mieście,*

¹ <http://www.zmp.poznan.pl/strona-22-historia.html>

² <http://www.federacja.org/historia.html>

która ich dotyczy. Wydaje mi się, że tak powinno być, bo samorząd to działanie dla wspólnoty mieszkańców, obojętnie, ile ktoś ma lat. Dlatego opinie młodych ludzi powinny być ważne dla decydentów.

**ART. 5B. USTAWY
O SAMORZĄDZIE
GMINNYM Z DNIA
8 MARCA 1990 R.**

1. Gmina podejmuje działania na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy, w tym zwłaszcza wśród młodzieży.
2. Rada gminy na wniosek zainteresowanych środowisk może wyrazić zgodę na utworzenie młodzieżowej rady gminy mającej charakter konsultacyjny.
3. Rada gminy, powołując młodzieżową radę gminy, nadaje jej statut określający tryb wyboru jej członków i zasady działania.³

W następnych latach liczba Młodzieżowych Rad Gmin/Miast stopniowo wzrastała, w chwili obecnej prawdopodobnie funkcjonuje kilkaset takich organizacji. Z szacunków Fundacji Civis Polonus wynika, że w kraju działa najprawdopodobniej jest to około 200 młodzieżowych samorządów.

³ Dz.U.2001.142.1591 USTAWA z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Partycypacja
obywatelska
młodzieży.

Przykład
Młodzieżowych
Rad Gmin.

12. MŁODZIEŻOWE

RADY GMIN

-

SŁUCHAJMY

GŁOSU

MŁODZIEŻY

FRAGMENTY
ROZMOWY
Z
TADEUSZEM
WRONĄ
-
TWÓRCĄ
PIERWSZEJ MŁODZIEŻOWEJ
RADY W POLSCE

Na polskim rynku brak jest publikacji na temat historii powstania i rozwoju działalności młodzieżowych samorządów lokalnych. Postanowiliśmy dowiedzieć się, jakie były cele, idee i pomysły twórców pierwszych Rad w Polsce, w jaki sposób powstał zapis o roli konsultacyjnej Młodzieżowych Rad, a także jak dzisiejszy obraz działalności Rad ma się do działalności prekursorów.

W tym celu zespół Fundacji spotkał się z Tadeuszem Wroną – byłym prezydentem Częstochowy, posłem na Sejm RP i doradcą prezydenta Lecha Kaczyńskiego. Rola Tadeusza Wrony w procesie rozwoju młodzieżowych samorządów lokalnych w Polsce jest bardzo istotna. To z jego inicjatywy we wrześniu 1990 roku w Częstochowie powstała pierwsza w Polsce młodzieżowa rada miasta.

Poniżej prezentujemy obszernie fragmenty rozmowy z Tadeuszem Wroną.

O POCZĄTKACH....

Początki Rady w Częstochowie były mocno związane ze środowiskiem „Solidarności” i późniejszego Komitetu Obywatelskiego. Młodzieżowa Rada była sposobem na zaangażowanie młodych ludzi w proces budowy niezależnego samorządu w Polsce. Inspiracja do stworzenia rady powstała w marcu 1990 roku, kiedy Tadeusz Wrona przebywał na stażu organizowanym przez Fundację France - Pologne dla przedstawicieli Komitetów Obywatelskich we Francji. W jednym

z materiałów informacyjnych była wzmianka o działalności młodzieżowej rady. Ten pomysł połączony został z potrzebą zaangażowania młodych ludzi w samorząd i tak narodziła się idea powołania w Częstochowie pierwszej w Polsce Młodzieżowej Rady Miasta. Dokumenty zostały stworzone przez konsultacje z młodzieżą w szkołach, radnymi miasta i kuratorium oświaty. Jak wspomina Tadeusz Wrona: *Zależało nam, by młodzież sama mogła wybrać swoich liderów w bezpośrednich wyborach. Uważaliśmy, że młodzi ludzie mogą zajmować się nie tylko tzw. sprawami młodzieżowymi. Ich głos był dla nas bardzo istotny, bo młodzi ludzie jako bystry obserwatorzy, osoby wrażliwe i niekonformistyczne mają prawo wypowiadać się we wszystkich sprawach.*

Młodzi ludzie dostali od władz miasta spory kredyt zaufania oraz zarezerwowane środki w budżecie miasta na działalność. Dowodem tego może być fakt, iż przez kilka lat byli odpowiedzialni na organizację miejskiej Nocy Sylwestrowej, prowadzili działalność charytatywną, kulturalną i sportową. Z ich inicjatywy powstała m.in. ściana wspinaczkowa. *Warto inwestować w młodzież i dawać jej szansę samo rządzenia. Chcieliśmy pokazać młodym ludziom, że może od nich wiele zależeć, że ich opinie są istotne i mogą być brane pod uwagę przy podejmowaniu ważnych decyzji – dodaje były prezydent Częstochowy.*

O ARTYKULE 5B...

Założenie Rady w Częstochowie stało się inspiracją dla włodarzy innych miast w Polsce, którzy korzystali z jej statutu rozpropagowanego poprzez Związek Miast Polskich. Liczba młodzieżowych samorządów zaczęła rosnąć. W 2000 r. było ich już ponad 70, zrzeszonych w ogólnopolskiej federacji. Jednym z podstawowych problemów był brak uregulowań prawnych w tej kwestii. Decyzja wojewody toruńskiego, który unieważnił uchwałę o powołaniu Młodzieżowej Rady Miasta w Toruniu i prace nad nowelizacją ustawy o samorządzie gminnym stanowiły dwa główne czynniki powstania artykułu 5b. Ten zapis stanowi prawną podstawę działalności Młodzieżowych Rad Gmin i podkreśla ich konsultacyjny wymiar. Jak wspomina Tadeusz Wrona: *Byłem wiceprzewodniczącym sejmowej Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej i poprosiłem autorytet samorządowy, pana prof. Michała Kuleszę, aby pomógł mi sformułować przepis dotyczący statusu prawnego rad młodzieżowych. On zaproponował treść zapisu dzisiejszego artykułu 5b. Ten zapis mówi o roli konsultacyjnej rad gminnych młodzieżowych, również łączy się z promowaniem samorządności, promowaniem szczególnie wśród młodych ludzi. Bo przecież oprócz tych ważnych zadań, które wypełnia każdy samorząd gminny wobec mieszkańców, również promowanie idei samorządności jest też czymś bardzo istotnym, szczególnie wśród młodego pokolenia. Mnie jako prezydenta miasta zdanie młodych ludzi bardzo interesowało i uważam, że opinie mło-*

dzieży powinny być istotne dla tych, którzy podejmują ostateczne decyzje. – podsumowuje były poseł.

O ROLI KONSULTACYJNEJ MŁODZIEŻOWEJ RADY...

Tadeusz Wrona podkreśla, że w zakresie konsultacji i zasięgania opinii wciąż jeszcze bardzo wiele procedur wymaga poprawy. Jednym z negatywnych czynników związanych z działalnością Młodzieżowych Rad jest bardzo silne upolitycznienie wewnątrz samorządu, co często przekłada się na upolitycznienie młodzieży. *Uważam, że trzeba dać młodzieży wolność połączoną z odpowiedzialnością, możliwość wypowiedzi i nie zawłaszczać ich struktur organizacyjnych. Pokazują to negatywne przykłady miast, gdzie Młodzieżowe Rady próbowano przypisać konkretnym partiom politycznym.*

Nasz rozmówca podkreśla, że rola konsultacyjna młodzieżowych samorządów wciąż jeszcze nie jest wykorzystywana w sposób wystarczający. *Łatwiej jest dać możliwość działania młodym ludziom, niech np. organizują jakieś imprezy, koncerty. To też jest bardzo ważne, bo mają okazję wiele się nauczyć. Trudniej jest dyskutować z młodymi ludźmi, traktować ich po partnersku. Według mnie to pole jest jeszcze wciąż do zagospodarowania – uważa Tadeusz Wrona.*

13.

KORZYŚCI POWOŁANIA I DZIAŁANIA MŁODZIEŻOWYCH RAD GMIN

Aktywność Młodzieżowej Rady Gminy przynosi korzyści całej społeczności lokalnej. Dzięki jej działalności, interesy młodzieży są lepiej reprezentowane, a potrzeby lepiej zaspokajane.

KORZYŚCI DLA MŁODZIEŻY:

- Stworzenie grupy lokalnych liderów, reprezentujących młodzież
- Zwiększenie wpływu na decyzje podejmowane przez urzędników a dotyczące młodzieży
- Zwiększenie adekwatności decyzji podejmowanych przez urzędników dzięki uwzględnianiu opinii młodzieży
- Możliwość komunikowania swoich potrzeb i problemów władzom gminy
- Możliwość realizowania pomysłów uatrakcyjniających życie w społeczności lokalnej
- Lepszy przepływ informacji między młodzieżą a władzami gminy
- Podniesienie jakości informowania młodzieży o tym, co ważnego dzieje się w gminie

KORZYŚCI DLA ADMINISTRACJI LOKALNEJ:

- Zwiększenie efektywności działań prowadzonych na rzecz młodzieży dzięki możliwości konsultowania z jej przedstawicielami planowanych posunięć
- Wyższa legitymizacja działań prowadzonych na rzecz młodzieży
- Lepsze zrozumienie potrzeb młodzieży przez urzędników
- Młodzież jest lepiej poinformowana o pracy władz lokalnych i jej efektach
- Władze dzielniczy zyskują partnera w realizacji swoich projektów

KORZYŚCI DLA SZKÓŁ:

- Kampania wyborcza do Młodzieżowej Rady Gminy ożywia szkołę, stwarza okazję do dyskusji nad problemami młodzieży i sytuacją szkoły
- Działania Młodzieżowej Rady widoczne w szkołach wpisują się w zadania szkoły, jakie nakłada na nie podstawa programowa kształcenia ogólnego, szczególnie, jeśli chodzi o przedmiot „wiedza o społeczeństwie”
- Praca Młodzieżowej Rady Gminy włącza szkołę w życie społeczności lokalnej i ułatwia współpracę między uczniami z różnych placówek

14.

MŁODZIEŻOWA

RADA JAKO

KUŹNIA

LOKALNYCH

LIDERÓW

Często spotkać można się z opiniami, że działalność Młodzieżowej Rady jest nieefektywna, mało związana z rolą konsultacyjną, a przede wszystkim, że trudno mówić o wpływie młodych radnych na to, co dzieje się w mieście. Nie należy jednak oceniać efektywności i sensu działania młodzieżowego samorządu lokalnego jedynie przez pryzmat zrealizowanych akcji, czy skonsultowanych uchwał „dorosłej rady”.

Młodzieżowa Rada to nie tylko organizacja, to przede wszystkim grupa młodych, aktywnych ludzi, którzy są liderami swoich środowisk. Zostali wybrani w równych i demokratycznych wyborach powszechnych, co daje im mandat do reprezentowania wszystkich młodych ludzi w swojej gminie, czy mieście.

Zachęcamy do spojrzenia na Radę jak na przestrzeń dla rozwoju młodych, aktywnych ludzi. Większość młodych radnych posiada spore umiejętności i potencjał, by stać się prawdziwymi lokalnymi liderami, dążącymi do zmiany swojego środowiska.

Młodzieżowi radni znają potrzeby i zainteresowania swoich rówieśników, mają wiele energii i inicjatywy, by działać na rzecz zmiany swojego środowiska lokalnego. Działalność społeczna to szansa dla tych młodych ludzi, którzy posiadają inicjatywę i energię, ale nie potrafią wykorzystać jej w przestrzeni szkoły. W Radzie młodzi ludzie mają okazję udowodnić, że np. posiadają wielką chary-

zmę, potrafią doskonale planować, czy dobrze czują się w kontakcie z mediami.

Działalność w Młodzieżowej Radzie stwarza wiele okazji do wyjazdów na szkolenia, uczestniczenia w rozmaitych projektach, zintegrowania się ze środowiskiem aktywnych młodzieżowych organizacji. Bardzo często pierwsze szkolenie to cenny impuls do rozwoju całej Rady: to okazja, by poznać liderów z innych miast i krajów, zapoznać się z przykładami realizowanych projektów i nawiązać współpracę. To cenna przestrzeń do uczenia się, zdobycia doświadczenia, a nawet pierwszego wpisu do zawodowego życiorysu. Młodzieżowa Rada Gminy może stać się pierwszym krokiem do dalszego zaangażowania się w prace organizacji pozarządowych, lokalną politykę, czy założenia własnego przedsiębiorstwa.

Aktywność w Radzie pomaga w rozwoju umiejętności społecznych, takich jak: praca w grupie, komunikacja interpersonalna, zarządzanie projektami, czy umiejętność wypowiadania własnego zdania. Są to kluczowe umiejętności także w przyszłości – w pracy zawodowej. Był to jeden z najważniejszych wniosków debaty dotyczącej edukacji w czasie III Kongresu Innowacyjnej Gospodarki, który odbył się w maju 2012 w Warszawie.

Podsumowując, powinniśmy pamiętać, że praca Młodzieżowej Rady to proces edukacyjny, w wyniku którego może ukształtować się grupa lokalnych liderów. W najbliższej

przyszłości mogą oni mieć znaczący wpływ na rozwój swojej gminy, czy miasta. Proces wymaga czasu, dlatego warto postrzegać Młodzieżową Radę jako długofalową inwestycję w rozwój kapitału społecznego miejscowości.

**DOBRZE FUNKCJONUJĄCA
MŁODZIEŻOWA RADA
POWINNA SPEŁNIAĆ
NASTĘPUJĄCE FUNKCJE:**

- być organem konsultacyjnym dla władz gminy
- stanowić grupę reprezentującą potrzeby młodych ludzi z całej gminy
- tworzyć przestrzeń dla rozwoju lokalnych liderów
- być miejscem realizacji inicjatyw wynikających z zainteresowań młodzieży

Partycypacja obywatelska młodzieży.
Przykład Młodzieżowych Rad Gmin

Warszawa 2012

Tekst: Michał Owczarek, Joanna Pietrasik, Jakub Radzewicz

Redakcja i korekta: Joanna Pietrasik

Opracowanie graficzne: Poważne Studio

Skład i łamanie: Poważne Studio

Publikacja powstała w ramach projektu
„The best Youth Council! Polish and Lithuanian good practices of Youth Councils”.

Młodzież
w działaniu

Projekt współfinansowany ze środków Komisji Europejskiej
w ramach programu „Młodzież w działaniu”.

Materiał odzwierciedla jedynie stanowisko jego autorów, a Komisja nie ponosi
odpowiedzialności za sposób wykorzystania zawartych w nim informacji.

Fundacja Civis Polonus
www.civispolonus.org.pl

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska.

Treść licencji dostępna jest na stronie <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/>